

Jak zlepšit velení vojskům

(VM čís. 6/1959)

Major Jakoby předkládá ve svém článku návrh na uspořádání velení na představeném velitelském stanovišti motostřelecké divize za vedení boje a na úpravu metodiky práce štábu divize.

Vzhledem k tomu, že podle mého názoru nelze v plné míře souhlasit s návrhy autora, chtěl bych ve svém diskusním příspěvku vyjádřit svůj názor na systém velení na stupni motostřelecké divize při vedení boje.

Autor článku správně poukazuje na některé, i když ne všechny nedostatky ve velení, které se doposud u některých štábů svazků projevují při cvičeních a které pramení z malé praxe a zkušenosti mnohých příslušníků štábu na jedné straně a z málo pružného a ne tvůrčího přístupu k řešení problematiky velení v soudobém boji. Přesto však nelze tyto nedostatky paušalizovat a je třeba reálně vidět, že zvláště v poslední době bylo v otázkách velení uděláno již mnoho a většina štábů svazků i armád si osvojuje již správné návyky a přijímá reálné opatření ke zkvalitnění velení. Stejně tak v otázkách využívání technických prostředků, které jsou v současné době k dispozici, štáby reálně vycházejí ze stávajících možností. To dokázala i diskuse k otázkám velení ve vojenském tisku, včetně konference o velení pořádané MNO/GŠ v říjnu 1959, která jasně vytyčila linii, podle níž je nutno se řídit.

Jestliže autor článku vidí nedostatky v řešení otázek velení v tom, že se „fantazíruje o prostředcích, které jsou otázkou budoucnosti a dalekého vývoje“, mám za to, že v tom není podstata. Hlavní příčina tkví často ještě v tom, že ne dost účelně je využíváno těch prostředků, které jsou v současné době k dispozici. Přitom však ani tak nelze kategoricky odmítat všechny, často velmi podnětné návrhy na využití moderní soudobé techniky, které vycházejí z bližší perspektivy. Zvláště ve vědecké práci a tedy i v odborném vojenském tisku je naopak účelné a správné řešit otázku s předstihem, aby s využitím názorů širokého okruhu příslušníků velitelského sboru naší armády byl správně usměrněn další vývoj techniky ke zkvalitnění velení.

Autor článku správně poukazuje na dů-

ležitost správného řízení a organizace práce hlavních funkcionářů a složek štábů, zvláště velitele divize, náčelníka štábu a náčelníka operačního oddělení.

Kořeny nedostatků při velení vidí autor v tom, že:

a) *Rozhodnutí velitele je zpracováno a vydáno správně, ale proniká pozdě do vojsk, čímž se stává bezcenným.*

b) *Rozhodnutí je zpracováno bez využití štábu, který nemá přehled o situaci a někdy se o něm dozví až později. V důsledku toho rozhodnutí není všestranně promyšleno do všech důsledků a ani není kolektivním úsilím celého štábu uváděno v život.*

S prvním důvodem, jakožto příčinou nedostatků ve velení, je jistě třeba v plné míře souhlasit. Pomalé pronikání rozkazů a nařízení k podřízeným a stejně tak na druhé straně předávání hlášení nadřízeným štábům je stále ještě slabým místem v celém systému velení. Je však otázkou, zda autorem navrhovaný způsob organizace představeného velitelského stanoviště divize včetně nástupu systému práce jednotlivých náčelníků tento základní nedostatek odstraní. O tom se však zmíním v další části příspěvku.

Druhý důvod, který uvádí autor jako příčinu nedostatků ve velení, je značně nejasný. Má snad autor na mysli okolnost, že velitel divize by měl zásadně každé své rozhodnutí vydávat až po projednání se štábem, že by se neměl nikdy rozhodovat bez informačních zpráv a návrhů příslušných náčelníků? Myslím, že to nelze brát paušálně jako stále platnou zásadu. Při vysoké dynamičnosti soudobého boje nebudou řídké případy, že velitel divize, který se dovede dobře orientovat ve vševojskových problé-

mech soudobého boje a zná hlavní zásady použití druhů vojsk, bude přijímat na základě znalosti situace své rozhodnutí bez návrhů jednotlivých náčelníků. A navíc se domnívám, že při vedení boje bude tento způsob řešení dílčích situací velitelem divize v soudobých podmínkách způsobem charakteristickým. Vždyť je fakt, že naši velitelé divízi v současné době mají plně předpoklady k tomu, aby byli s to se sami rozhodovat. Na druhé straně však to absolutně nezbavuje jednotlivé náčelníky druhů vojsk a služeb povinnosti do důsledku zabezpečit rozhodnutí velitele po své linii. Je ovšem třeba, aby velitel seznámil štáb se svým rozhodnutím a dal jasné pokyny, jak má štáb toto rozhodnutí zabezpečit (uvést v život).

Pochopitelné, že ani tento způsob rozhodování velitele divize v průběhu boje nelze brát jako zásadní — jako šablonu. Podle konkrétní situace bude velitel divize přibírat k přípravě svých dílčích rozhodnutí jednotlivé funkcionáře štábu. Zásadně je však třeba podle mého mínění odmítnout názor, že by velitel divize musel před každým rozhodnutím přijímat informační zprávy všech náčelníků.

Jestliže však měl autor na mysli zásadní rozhodnutí velitele, která přijímá podle vývoje situace za účelem změny bojové sestavy, popřípadě změny úkolu proti dříve vydanému rozhodnutí, pak je možné s názorem autora souhlasit.

Že by „rozhodnutí bylo vydáno bez využití štábu, který nemá přehled o situaci“, jak doslova uvádí autor, myslím, že je v současné době téměř nemožné. Jestliže snad ještě někde je situace taková, že jen velitel divize sám zná situaci a proto jen on sám osobně velí, pak je v první řadě jisté důkazem malých schopností náčelníka štábu a náčelníka operačního oddělení nebo nedostatkem velitele, který neinformuje svůj štáb a nedává mu úkoly; v tomto případě nelze hovořit o velení divízi v pravém slova smyslu.

Pročez myslím, že tento důvod, který autor uvádí jako jednu ze dvou hlavních příčin nedostatků ve velení, není opodstatněný a nevystihuje podstatu věci.

Autor vidí odstranění uvedených nedostatků „v získání pevných návyků ve velení a v ekonomickém využití všech funkcionářů a příslušníků štábu“. V tomto tvrzení je mnoho pravdy. Jistěže je nutné získávat pevné návyky ve velení, ale tyto se dají získat jen důsledným uplatňováním průpravných metod práce, vysokou organizovaností práce řízenou schopným náčelníkem štábu.

Je velmi obtížné chtít od příslušníků štábu, aby si osvojovali pevné návyky v organizaci a řízení boje za složitých soudobých podmínek, jestliže jim není jasné, jak a co mají dělat. Jedině aplikací nových teoretických zásad otázek velení do praxe, soustavně prováděnými štábními nácviky zaměřenými k jednotlivým úkolům řízení bojové činnosti vojsk je možné dosáhnout pevných návyků nejen jednotlivců, ale celého štábu. Svůj význam při tom mají nejen odborné kvality příslušníků štábu, ale též jejich vzájemné osobní vztahy a morálně politická vyspělost.

Na úspěch velení má v nemalé míře vliv správné pochopení zásad řízení bojové činnosti vojsk v soudobém boji, zakotvených v nových řádech a směrnicích. Jedním z pramenů, v dnešní době všeobecně platným, je směrnice o organizaci a členění míst velení na jednotlivých stupních — tedy i na stupni motostřelecké divize. Domnívám se, že autor nebral v plné míře v úvahu základní principy velení při systému vytváření tří základních míst velení (PVS — předsumutné velitelské stanoviště, VS — velitelské stanoviště, TVS — týlové velitelské stanoviště). Vyzvěrá to z toho, že autor uvádí, „... zásada, že velitel, náčelník štábu a náčelník operačního oddělení divize pracují na PVS při vedení boje spolu a neodlučují se od sebe, je dnes už zžitou, je ji však nutné ještě důsledněji uplatňovat a přitahovat k uvedeným funkcionářům další náčelníky druhů vojsk, aby ti nezůstali izolováni od toho, co se na bojišti děje a mohli pomáhat veliteli svými návrhy a informačními zprávami“. Jinými slovy řečeno, že je třeba na PVS umístit maximum příslušníků štábu divize včetně velitele, náčelníka štábu a náčelníka operačního oddělení.

Tyto tendence vytvářet z PVS hlavní místo velení a uplatňovat zásadu, že kde je velitel, musí být i tvář štábu, nejsou ničím novým. Setkávali jsme se s nimi zhruba před 4–5 lety, když se začalo zřizovat místo tehdejší velitelské pozorovatelny (VP), tak zvaná velitelsko-pozorovací stanoviště (VPS). Tyto tendence byly přímým důsledkem toho, že z tehdejšího VPS se stával nepohyblivý a velmi zranitelný kolos v počtu několika desítek štábních autobusů a rádiových vozů, kdežto VS zůstávalo jen podřadným orgánem velení. Rozbor všech záporných rysů tohoto způsobu organizování míst velení a stylu práce velitele a štábu jasně dokázal, že neodpovídá soudobým podmínkám řízení boje. Na základě vyhodnocených

zkušeností byla vydána v minulém roce v letních měsících směrnice o zásadách organizace a členění míst velení v soudobém boji a operaci, která zcela jasně stanoví rozsah působnosti jednotlivých míst velení.

V této směrnici se uvádí, že pro velení vojskům divize se organizuje PVS, VS a TVS. Přitom VS je hlavním místem velení. Na VS bude zpravidla rozmístěn štáb divize a oddělení druhů vojsk a služeb bez těch složek, které řídí evidenci, doplňování, zásobování vojsk a opravy bojové techniky. Náčelníkem velitelského stanoviště je náčelník štábu divize.

O předsunutém velitelském stanovišti (PVS) se uvádí, že se vytváří k zabezpečení velení vojskům na hlavním směru. Musí být co nejvíce *pohyblivě, nevelkého složení* a musí se umísťovat v takovém místě a přemísťovat v takové vzdálenosti od vojsk prvního sledu, aby umožňovalo *přímé pozorování bojiště* a velení vojskům nejen z místa, ale i za pohybu.

O týlovém velitelském stanovišti není, myslím, nutné se zmiňovat.

Z této směrnice jasně vyplývá, že nikoli PVS, ale VS je hlavním místem velení bez ohledu na to, zda se na něm nachází či nenachází velitel divize. Velitelské stanoviště je místo, kde se provádějí veškeré práce spojené jednak s přípravou a plánováním boje a v průběhu boje pak místem, kde se soustřeďují veškeré zprávy a hlášení, kde se vyhodnocují a zpracovávají podklady pro rozhodnutí velitele. Stejně tak je místem, kde velitel divize bude zpravidla vydávat svá zásadní rozhodnutí i v průběhu boje. Na VS se zpracovává veškerá bojová dokumentace a hlášení, k čemuž musí být vytvořeny nejvhodnější podmínky po stránce materiální, spojovací a personální. Taktéž zabezpečení pronikání zásadních rozhodnutí velitele k podřízeným je jedním z hlavních úkolů VS.

A jestliže tedy velitelské stanoviště je hlavním místem velení, je podle mého názoru plně oprávněný požadavek, aby v čele VS stál náčelník štábu divize. Stejně tak se bude na velitelském stanovišti zdržovat většina náčelníků druhů vojsk a služeb za předpokladu, že jejich přítomnost na PVS nebude momentálně bezpodmínečně nutná.

Pokládám tedy za nesprávnou zásadu, kterou uvádí autor, že velitel divize, náčelník štábu a náčelník operačního oddělení *pracují při vedení boje na PVS spolu a neodlučují se od sebe*. Stejně tak se domnívám, že není správné tvrzení autora, že by tato zásada byla u všech štábů divizí vžita a že jí třeba nadále plně uplatňovat a na-

víc to, že by bylo nutné na PVS „přitahovat“ další náčelníky druhů vojsk a služeb. V takovém případě by velitelské stanoviště přestávalo být hlavním místem velení, přičemž by se nutně hlavním místem stávalo PVS. Nebo má snad autor na mysli, že by práci na velitelském stanovišti řídil zástupce velitele divize?

Ve svém návrhu na organizaci velení na PVS divize autor zřejmě opomněl i tu skutečnost, která je zakotvena v nové směrnici, že PVS je místem velení, odkud velitel divize má mít možnost velet útvarům na směru hlavního úderu. Nejde tedy o to, aby velitel divize v PVS, které se bude rozmísťovat za útoku 2–4 km za bojujícími sledy, velet všem prostředkům divize — všem plukům. To není účelem již z toho důvodu, že ve většině případů i vhodně umístěné PVS nebude skýtat veliteli divize možnost osobně pozorovat celé pásmo. Velet druhým sledům, zálohám a často i pluku na pomocném směru bude plně záležitostí velitelského stanoviště. Stejně tak opatření bojového zabezpečení s důrazem na protivzdušnou obranu a ochranu proti zbráním hromadného ničení, otázky informace štábu armády, styk se sousedy, shromažďování a vyhodnocování zpráv ze vzdušného prostoru a další základní úkoly budou řízeny a prováděny z velitelského stanoviště divize.

Nedostatky ve způsobu organizace práce velitele a některých příslušníků štábu divize na PVS, které popisuje autor v tom směru, že velitel je radistou, že náčelník stojí okolo jeho vozu a nemají místo, kde by mu přednesli informační zprávy, že z toho plyne jejich neinformovanost atd., nikterak neodstraní ani návrh na uspořádání velení na PVS, který autor ve svém článku předkládá (viz schéma). Nedostatky tohoto druhu nemají kořeny v tom, že je málo funkcionářů na PVS, ale v tom, že náčelník operačního oddělení v tomto případě nedovede správně organizovat práci na PVS. Stejně tak spočívá v tom, že takový štáb nevyužívá těch prostředků, které usnadňují velení, jako je dispečink apod. V současné době však již mnoho štábů našich svazků si osvojilo správné metody řízení a organizace práce na PVS při zachování plné informovanosti a též vysoké jeho mobility. Nemalým dílem k tomu přispívají i vhodně upravené pracoviště a účelně organizované spojení. Je třeba si tyto dobré zkušenosti navzájem předávat, tak jak to bylo uvedeno na již zmíněné konferenci o velení pořádané MNO/GS v říjnu 1959. Na příklad soudruzi ze štábu pplk. Jaška mají v tomto ohledu již bohaté zkušenosti.

K otázkám spojení, kde autor hovoří o osobní rádiové stanici velitele a poukazuje na to, že je nutno více zdůraznit význam této stanice:

Je pravda, že nelze podceňovat význam a výhody osobní rádiové stanice velitele, a že je jí nutno využívat. Ne však tak, jak se to provádělo kdysi. Podle mého názoru je třeba, aby velitel využíval své osobní rádiové stanice jen tehdy, opouští-li určité místo velení (VS nebo PVS) a nemá jiného prostředku k uskutečnění velení. Nelze však dopustit to, aby velitel využíval své osobní stanice vstupováním do různých sítí, jestliže se nachází na PVS nebo VS a má možnost využívat stávající spojovací sítě. Jestliže v současné době musíme počítat ve zvětšené míře s tím, že nepřítel bude využívat zpráv a klamných vstupů do jednotlivých sítí za současného odposlechu rádiového provozu, musíme nutně vzít v úvahu, že častým používáním stálého volacího znaku velitele, kterým vstupuje do zvolené sítě, se tento brzy prozradí a může být nepřítelem využíván ke klamnému vysílání. Ovšem, že toto není jediný důvod. Časté vstupování osobní rádiové stanice velitele do různých sítí též nikterak nepřispívá k udržení pořádku, kázně a rychlosti provozu na pojítkách. Nutnost prověřování rádiové stanice velitele a tím i dočasné vyřazení ostatních účastníků sítě provoz značně

zdržuje. Je proto třeba správně docenit využívání osobní rádiové stanice velitele z hlediska opravdové potřeby.

K otázce operačního dozorcího (OD)

Je vcelku logické, že autor uvažuje o operačním dozorcím na PVS divize, protože podle jeho návrhu je PVS víceméně hlavním místem velení a jeho personální obsazení je značné. Jestliže však bude dodržena zásada, že PVS bude pozůstávat skutečně jen z minimálního počtu hlavních funkcionářů v čele s velitelem (nebo zástupcem velitele v případě nepřítomnosti velitele), myslím, že nebude nutné zřizovat na PVS divize žádnou zvláštní službu operačního dozorcího.

A co se týká služby OD na velitelském stanovišti, o tom bylo již mnoho diskutováno a myslím, že názor, aby služba OD byla sloučena se službou na operačním oddělení vzhledem k obsahu práce spojené se znalostí taktické situace, je správný. Funkční povinnosti operačního dozorcího v otázkách pořádku na VS, maskování, střežení atd. přenést na „dozorcího velitelského stanoviště“ je plně opodstatněné a již se v praxi provádí. Tuto službu „dozorcího VS“ může pochopitelně zastávat i důstojník pomocných jednotek bez zvláštního operačně taktického vševojskového vzdělání.

Závěrem bych chtěl k článku majora Jakobyho podotknout: Autor zevšeobecňuje své zkušenosti z praxe a podává návrh, jak řešit otázky velení při vedení boje na PVS divize. Jistě je však třeba, abychom v současné době reálně vycházeli z nejnovějších zkušeností a ze zásad, které vytyčila konference o velení v říjnu 1959, kde otázka obsazení jednotlivých míst velení, jejich úkolů, zásady metodiky práce i materiální vybavení bylo řešeno a ujednoceno.

K organizaci operačního oddělení štábu armády a k metodice jeho práce

(VM čís. 4/1959)

Major František Borák

Se závěry autora v první části článku nutno plně souhlasit. Správně poukazuje na vícečetnost získávání zpráv, na zdlouhavost prováděných informací a na to, že v dosavadním systému práce se značně snižuje význam operačního oddělení. Jeho úkol se mnohdy zužuje na funkci informátora druhů vojsk, zatím co jeho vlastní práci mnohdy provádí navíc velitel nebo náčelník štábu na úkor své vlastní řídicí a velitelské činnosti.

Všechny tyto okolnosti způsobují, že nezřídka velitelé nemají včas dostatečné podklady pro své rozhodnutí.

K odstranění této situace navrhuje autor změnit organizaci operačního oddělení a částečně i systém jeho práce. Jedním takovým prostředkem je zavedení směrových důstojníků.

K této části mám některé poznámky:

Ve stati, kde je zdůvodňována účelnost zavedení směrových důstojníků, je hovořeno mimo jiné, že je výhodné, aby získané zprávy předával náčelník směru přímo veliteli nebo náčelníkovi štábu spolu s případnými vlastními návrhy. Současně od velitele (náčelníka štábu) přijme k předání podřízeným jeho rozkazy vyplývající ze situace (zprávy).

Tímto způsobem zdánlivě odpadá zdlouhavá cesta zprávy přes náčelníka informační skupiny, náčelníka operačního oddělení a náčelníka štábu k veliteli. V podstatě je to však jen zkrácení doby doručení zprávy k samému veliteli a neznamená to zmenšení práce pro náčelníka směru, který musí v každém případě informovat jak náčelníka informační skupiny, tak náčelníka operačního oddělení. Pro operační oddělení vzniká tím další nevýhoda. Velitel nebo náčelník štábu může mít dotazy k situaci, o níž operační oddělení není informováno, nebo bude k této situaci vydávat pokyny, které na základě dočasné neznalosti situace nebudou správně pochopeny. Obdobně tomu bude i u náčelníků druhů vojsk, které by velitel musel před vyslechnutím informační zprávy informovat o situaci. Jak vidíme, je k zabezpečení pružného velení nutné, aby současně s velitelem bylo informováno jak operační oddělení, tak ostatní složky štábu. Těmito dílčími informacemi by nebyla nijak usnadněna práce náčelníka štábu nebo velitele, ba právě naopak byli by značně zdržováni pro neinformovanost štábu.

Podíváme-li se na úkoly informační skupiny, vidíme, že se určitým způsobem prolínají s úkoly směrových důstojníků a to s tím rozdílem, že jsou usměrněny na činnost ve štábu armády a vůči nadřízenému štábu nebo sousedům. Obě složky mají však za úkol informovat, získávat zprávy a případně předávat rozkazy a nařízení velitele.

Myslím tedy, že by bylo výhodnější začlenit důstojníky směru do informační skupiny, kterou pak organizovat takto:

- náčelník, zástupce,
- 2 důstojníci pro informaci štábu (z toho 1 stále k dispozici náčelníkovi štábu),
- 2-3 důstojníci jako styční k frontu a k sousedům (z nichž 1 trvale na velitelské frontě),

— po 2 směrových důstojnících ke každé divizi.

Pro informační skupinu by bylo třeba vytvořit dvě pracoviště. Jedno pro důstojníky, kteří pracují s podřízenými divizemi a s frontem, druhé pro náčelníka skupiny (zástupce) a důstojníky, kteří provádějí informaci štábu.

Na prvním pracovišti vybaveném pojítky, odděleném od ostatních pracovišť štábu, by se shromažďovaly zprávy a byla zpracována a předávána různá hlášení a nařízení. Na druhém pracovišti se vede výkazová mapa a předávají vyhodnocené zprávy z prvního pracoviště.

Práce informační skupiny by vypadala tak, že důstojník, který získá od divize zprávu, hlásí jí náčelníkovi informační skupiny (za přítomnosti důstojníků určených pro informaci štábu), který nechá zprávu zakreslit na výkazovou mapu a podle důležitosti ji buď ihned hlásí veliteli, popř. náčelníkovi štábu na operačním sále nebo až při souhrnném hlášení všech zpráv od divizí. Při tom je účelné, aby bral s sebou příslušného směrového důstojníka. Důstojníci pro informaci štábu mezitím seznámí se zprávou náčelníka operačního oddělení a potřebné funkcionáře štábu.

Bylo by účelné, aby v průběhu boje byl aspoň jeden odpovědný funkcionář stále na operačním sále. Přednášení informačních zpráv a celé vedení boje by se pak provádělo z tohoto místa.

Celý život štábu i při cvičeních by měl být veden tak, jak zpravidla probíhá ke konci cvičení.

Vidíme totiž, že v začátcích cvičení každý příslušník štábu se cítí nezbytný na pracovišti a jeho přítomnost je také vyžadována jeho náčelníky. V průběhu cvičení však dochází k vyčerpání štábu a štáb je více méně donucen provádět střídání příslušníků na pracovištích v pravidelných časových intervalech. Obvykle pak bývá konstatováno, že práce štábu se v průběhu vedení operace zlepšila. Myslím tedy, že tento systém by měl být zaveden již od samého počátku cvičení a to nejen u štábu, ale i u hlavních funkcionářů, kde by se mohl střídát velitel se svým zástupcem a náčelník štábu s ná-

čelníkem operačního oddělení. I u těchto funkcionářů, hlavně pak u náčelníka štábu vidíme totiž při našich poměrně krátkých cvičeních značnou fyzickou i duševní vyčerpanost.

Ještě něco k vybavení a obsazení směrových důstojníků. I když plně souhlasím s autorem, že na vybavení pojítky a technikou u směrových důstojníků šetřit nemůžeme, chceme-li, aby zdárně plnili tak obtížné úkoly, přesto se mně zdají požadavky uvedené v článku přemrštěné a hlavně těžko splnitelné. Odpovídají podle mého názoru asi možnostem frontu a ne armády. Myslím, že by dostačovalo, aby u každé divize byli dva důstojníci a byli vybaveni jedním terénním automobilem. Pro 3 směry by dostačoval jeden štábní autobus, poněvadž při použití přístřešku lze z něho vytvořit 3 pracoviště, a to pro každý směr jedno.

Autor ve svém článku neřeší způsob velení a systém práce operačního oddělení a štábu v průběhu operace v tom případě, že velení je prováděno z několika míst velení (VS, PVS). Chci proto jeho článek doplnit několika úvahami a zkušenostmi ze štábního cvičení, které bylo u nás prováděno.

Především zastávám názor, že PVS má být zřizováno vždy, ale obsazováno funkcionáři jen v důležitých fázích operace. V tom případě, kdy na PVS je přítomen velitel, je nutno, aby VS sledovalo činnost záloh, druhých sledů a sousedů, po případě byly zde zpracovávány některé dokumenty pro frontu a podřízené. Nebylo by na místě, aby náčelník štábu z tohoto místa se snažil velet prvním sledům, resp. zatěžoval spojovací síť získáváním zpráv od nich. Mělo by se stát

pravidlem, že převzít velení prvním sledům může VS jen při ztrátě spojení s PVS.

Vzhledem k tomuto rozdělení úkolů bylo by pak nutné rozdělit i operační oddělení mezi obě místa velení. Bude výhodné, aby na PVS byl přítomen náčelník operačního oddělení, který v zastoupení náčelníka štábu bude organizovat práci příslušníků štábu na PVS, dále náčelník informační skupiny s jedním důstojníkem, který bude provádět informaci štábu na PVS i na VS a zároveň by od nich přijímal zprávy od sousedů, od frontu, od druhých sledů a záloh. Dále by na PVS měli být důstojníci směrů k těmto divizím, které jsou v prvním sledu (pokud by nebyli přímo ve vojscích nebo neodpočívali na VS).

Zbytek operačního oddělení včetně plánovací skupiny bude na VS.

Velitel armády setrvává na PVS jenom po nejnutnější dobu a pak se vrací na VS. V zásadě by bylo třeba dbát na to, aby hlavní plánování a dokumentace byla prováděna na VS, které má k tomu lepší vybavení.

Současný stav a zvyklosti vedou totiž k tomu, že velitel se snaží osobně předávat rozkazy a velet všem prostředkům a ne vždy plně využívá svého štábu. Právě tím, že PVS plně zatíží nejen stávající pojítko, ale i hlavní funkcionáře podřízených svazků, se stává, že VS je vlastně vyloučeno ze spojení. Rozdělení velení mezi obě místa není novou věcí, je však jen málokdy uplatňováno.

Tento způsob samozřejmě nesmí vést některé z míst velení k tomu, že by se nestaralo a necítilo se odpovědně za znalost situace u těch prvků operační sestavy, za které neodpovídá. Velitel i nadále by musel být informován o situaci v celé armádě. Rozdíl je jen v tom, že jasným vymezením úkolů obou míst velení by se odstranilo nyní často se vyskytující zdvojování velení a obě místa tímto častějším stykem by byla lépe vzájemně informována a na situaci by byl u všech funkcionářů štábu jednotný názor.

Některé názory na zpracování bojové dokumentace

(VM čís. 2/1959)

Major Milan Naď

Vo svojom článku autor podrobne rozoberá príčiny, ktoré sú brzdou rýchleho zpracovania bojovej dokumentácie. Nesúhlasí s prehnanými požiadavkami na štábnu kultúru a navrhuje zjednodušenie niektorých dokumentov.

Názory, ktoré autor v článku rozpracováva, sú podľa mňa správne a je treba s nimi súhlasiť. Skúsenosti potvrdené praxou ukazujú, že je treba v štábov upustiť od spracovania dokumentov pre krásu, pretože spracovanie týchto dokumentov je zdĺhavé a vyžaduje účasť veľkého počtu zamestnancov u štábu. Zpravidla bývajú tieto dokumenty spracované neskoro a tak sa stávajú samoučelnými. Takto spracovaná dokumentácia slúži potom len k uloženiu, alebo k vyveseniu pre rozbor cvičenia a nemá podstatný význam pri spracovávaní bojových nariadení, alebo pri riadení bojovej činnosti vojsk veliteľom a štábov.

Záver, týkajúce sa dokumentácie uvedené autorom článku, chcel by som vo svojom diskusnom príspevku doplniť niektorými možnými konkrétnymi opatreniami, ktoré by umožnili urýchliť spracovanie a doručovanie bojovej dokumentácie v štáboch.

K zabezpečeniu urýchleného spracovania dokumentácie boli už urobené určité kroky, väčšinou správne, ale väčšinou také, ktoré v podstate neovlivňujú rýchlosť a včasnosť práce. Tak napr. u niektorých štábov boli zhotovené a skúšané rôzne mechanizačné prostriedky na zakresľovanie situácií do map, dopredu na cvičných mapách pripravené rôzne nápisy a tabuľky, ktoré sa nalepovali na mapy.

V dôsledku neúmerných požiadaviek na štábnu kultúru bolo nakoniec od tohoto upustené a zostala len manuálna práca dôstojníkov a kresličov.

Domnievam sa, že je nutné, aby rôzne mechanizačné prostriedky, razítka na značky a iné pomôcky, slúžiace ku zrýchleniu spracovania dokumentov, boli zavedené v celej armáde a bolo nariadené ich používanie na všetkých stupňoch velenia.

Pri spracovávaní plánov na mapách povoliť, aby rôzne tabuľky, prepočty, ako uvádza i autor vo svojom článku, boli zahrnuté do textovej prílohy plánu, alebo aspoň povoliť ich nalepovanie pomocou cvičných map alebo evidovaných listov popisných strojov na mapy.

Toto všetko za predpokladu, že náčelníci nebudú trvať na tzv. „vysokej štábnej kultúre“, ale budú považovať za prvoradú požiadavku spracovávanej dokumentácie rýchlosť spracovania, spojenú s účelnosťou. Týmto sa štábu ušetrí veľa času, ktorý môže využiť k tomu, aby sa vo väčšej miere zúčastnil riadenia vojsk a kontrol plnenia rozkazov.

V záujme urýchlenia spracovania bojovej dokumentácie bolo by výhodné riešiť vybavenie štábov poľnými presvetľovacími stolmi, ktoré by boli umiestnené v štábných

autobusoch. Štábne autobusy vybaviť šikmými (sklopnými) kresliacimi stolmi.

Do štábov armád a divízií zaviesť dispečníky, ktoré riešiť ako VKV radiodispečníky.

Doterajšie typy dispečníkov nevyhovujú vzhľadom k tomu, že ich inštalácia pri časťom premiestňovaní VS je zdĺhavá, sú veľmi zraniteľné a pri presunoch nepoužívateľné. Bolo by to v záujme rýchlejšej informovanosti a súčinnosti medzi jednotlivými složkami štábu a odpadlo by zdĺhavé spracovanie rôznych oleát, ktoré činnosť štábu len zatažujú.

Náš technicky vyspelý priemysel a naši technici sú iste schopní vyriešiť rad zariadení, ktoré by uľahčili prácu štábov a zabezpečili rýchle doručenie rozkazov a hlásení, napr. za pomoci fototelegrafie a televízie.

Fototelegrafiu s úspechom používajú zahraniční dopisovatelia a v niektorých armádach i štábní pracovníci pre urýchlenie práce štábov. Podobne televízia slúži našim pracujúcim v závodoch, k lepšiemu a dokonalejšiemu riadeniu výroby. Mám za to, že práve v práci našich štábov k zabezpečeniu súbežného plánovania, k predávaniu rozkazov a prijímaniu rôznych hlásení, by televízia našla svoje uplatnenie.

Doteraz sa o televíziu a fototelegrafii len hovorí; je treba, aby spomenuté technické zariadenia spolu s magnetofonmi, utajovacími a inými zariadeniami pre urýchlenie práce štábov, boli našimi technikmi s konečnou platnosťou dorešené a do armády zavedené.

V článku sú rozpracované niektoré názory na dokumentáciu spracovávanú na stupni armáda. Myslím, že je treba zmieniť sa i o dokumentácii spracovávanej na stupni divízia. Je treba, aby obsah a formy dokumentov odpovedali i novým formám velenia.

Skúsenosti z rôznych cvičení, prevádzaných so štábmí, ukazujú, že na stupni mostrelecká divízia treba operačným oddelením spracovávať len tieto základné dokumenty:

- rozhodnutie veliteľa,
- plán bojového zabezpečenia.

Oba dokumenty vzhľadom k ich obsiahlosti rozdeliť na dve časti — písomnú a grafickú na mape; umožniť ich spracovanie viacerým príslušníkom štábu naraz a tak sa zbaviť zdĺhavosti kreslenia písma.

Rozhodnutie veliteľa:

Do rozhodnutia veliteľa zahrnúť i plán presunu, pokiaľ sa nejedná o presun dlhší

ako jednodenný. Samostatný plán presunu spracovávať len vtedy, keď sa jedná o viacdenný presun.

V grafickej časti uviesť: údaje stanovené v úkole veliteľa armády (rozhranie, čiary rozvinutia, použitie AZ, hlavný úder, bližší, nasledujúci a ďalší úkol, vyčkávací priestor a osy presunu), prvky rozhodnutia veliteľa (zostava v priestore sústredenia, regulačné čiary, organizácia poriadkovej služby, zostava na čiare rozvinutia, čiary zasadenia PO a druhého sledu, DPTZ a POZ).

V písomnej časti: úkol, tabuľka rozdelenia síl a prostriedkov, materiálne zabezpečenie boja, tabuľka presunu, organizácia a úkoly poriadkovej služby.

Plán bojového zabezpečenia:

Obsahuje prvky skôr spracovaných plánov PVO, PCHO, PTO a PAO.

V grafickej časti uviesť:

- zo vševojaskového hľadiska rozhranie, zostavu vojsk v priestore sústredenia a na čiare zasadenia, čiaru zasadenia druhých sledov a záloh, bližší, nasledujúci a ďalší úkol divízie a plukov,
- z hľadiska PVO: umiestenie hlások do pluku vto, palebné postavenie protiletadlového delostrelectvá v priestore sústredenia a na čiare zasadenia do batérie vto, v ďalšom do pluku vto,
- z hľadiska PTO: čiary rozvinutia DPTZ a POZ,
- z hľadiska ochrany proti ZHN: priestory plánované pre prevedenie protiatomového manévru, priestory umiestnenia základného jadra ZUO do pluku vto a jeho predpokladané osy presunu, priestory sústredenia hlavného úsilia radiačného, chemického a biologického prieskumu, priestory rozmiestnenia ŽZ a CHZ divízie, predpokladané miesta rozvinutia MSO,
- z hľadiska materiálneho a zdravotníckeho zabezpečenia: rozmiestnenie a osy presunu pohyblivých záloh materiálu každého druhu, rozmiestnenie a osy presunu zdravotníckych prostriedkov do pluku vto a SPV.

U všetkých týchto prostriedkov uviesť tiež predpokladané časy presunu do nového priestoru.

Z hľadiska armády uvádzať len tie prostriedky, ktoré sú pripravené pôsobiť v prospech divízie.

V písomnej časti uviesť:

Zloženie záloh: DPTZ, POZ, DPLDS, ŽZ, CHZ.

Rozdelenie ZUO, jeho veliteľ, signál pre zasadenie.

Rozdelenie prostriedkov chemického prieskumu.

Tabuľka signálov.

Prehľad zdravotníckeho zabezpečenia (zdrav. zariadenie, ich možnosti a kapacita).

Bojový rozkaz:

Bojový rozkaz nevydávať. Určený dôstojník operačného oddelenia zapíše rozhodnutie veliteľa divízie a toto bude slúžiť ako podklad pre spracovanie dielčích bojových nariadení útvarom.

Doručenie dokumentácie vojskám:

Väčšina spracovaných nariadení pri skrátených plánovacích dobách vyžaduje rýchleho odovzdania dokumentácie a toto je možné previesť:

- osobným stykom,
- styčnými alebo smerovými dôstojníkmi.

Použitie technických pojtok vzhľadom k väčšiemu rozsahu doručovaných dokumentov a požiadavkám utajeného velenia nie je vhodný.

Osobný styk používať zhora dole. Nevoľat podriadených veliteľov k vypočutiu rozhodnutia. Je treba povolovať ich len v najnutnejších prípadoch, napr. pri organizácii súčinnosti.

Odovzdanie rozhodnutia veliteľa divízie plukom previesť (styčnými) dôstojníkmi, ktorí sa zúčastnia rozhodnutia veliteľa divízie. Pri vydávaní rozhodnutia zakreslia si všetko do map, doplnia poznámkami v texte a po overení správnosti pochopenia náčelníkom štábu odchádzajú na podriadené štáby.

Podobne je tomu po spracovaní plánu bojového zabezpečenia. Tu je najvýhodnejšie, aby u podriadeného veliteľa odovzdával bojové nariadenia, z plánu vyplývajúce, niektorý zo spracovávateľov.

K zabezpečeniu rýchleho prenikania rozkazu a hlásenia na stupni armáda—divízia bude najvýhodnejšie používať špeciálnych utajovacích prístrojov. Skúsenosti ukazujú, že obsažnosť zprávy a hlásenia nedovoľuje používať šifry druhého stupňa, s ktorými práca nie je operatívna a neodpovedá požiadavkám súčasného boja v podmienkach obojstranneho použitia ZHN.

Na stupni divízia—pluk k odovzdávaniu rozkazov, bojových nariadení a zprávy, pričom držať sa dôsledne zásad predpisu Spoj-4-2. Na tomto stupni bude zvlášť výhodné v čo najväčšej miere používať tabuľky signálov, ktorým však treba venovať značnú pozornosť pri ich zostavovaní.